

॥ अथ श्रीसाईसच्चरित ॥ अध्याय ३ ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ श्रीकुलदेवतायै नमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यां नमः ॥ श्रीसद्गुरूसाईनाथाय नमः ॥ आतां पूर्वकथेची संगती । साई पूर्ण आश्वासन देती । म्हणती “आपुली संपूर्ण अनुमती । चरित्रस्थिती वर्णावया ॥१॥ तुम्ही आपुलें कार्य करा । मनीं यत्किंचितही न कचरा । विश्वास पूर्ण मद्रचनीं धरा । निर्धार करा मनाचा ॥२॥ केलिया मल्लीलेचें लेखन । होईल अविद्यादोषनिरसन । भक्तिभावेण करितां श्रवण । प्रपंचभान मावळेल ॥३॥ उठतील श्रवणसागरावरी । भक्तिप्रेमामृताच्या लहरी । बुडिया देतां उपराउपरी । येतील करीं बोधरत्नें” ॥४॥ ऐकोनि निःशंक झालें मन । साईपदीं केलें नमन । मग हें चरित्रलेखन । यथास्मरण आरंभीं ॥५॥ हे शब्द येतांच बाबांचे ओठीं । तीच बांधिली शकुनगांठी । घडून येणार आतां हे गोष्टी । मी तों वेठीचा बिगारी ॥६॥ पहा अगम्य हरीची लीला । त्यावीण न कळे ती अन्याला । श्रुति शास्त्र वेद मुकावला । थांग लागला ना कोणा ॥७॥ शास्त्रविशारद वेदवादी । प्रज्ञावंत पंडितादि । घटपटादिवादप्रवादी । यांच्या नादीं भरूं नका ॥८॥ हरी निजभक्तांचा केला । भाळ्या-भोळियांचा भुकेला । प्रेमालागीं समूळ विकला । सदा हठेला दांभिकां ॥९॥ “यांतचि तुमचें कल्याण आहे । माझेही अवतारसार्थक्य हें । माझीं तों घोकणी नित्य पाहें । काळजी वाहें हेच

१. एखाद्या विषयाची सिद्धता करण्यासाठी घट-पट इत्यादी उदाहरणांनी वितंडवाद माजविणे. २. अवतारकार्याची सफलता

मी ॥१०॥ वरी एक सांगतो 'शामा। प्रेमें घेईल जो मन्नामा। तयाच्या मी सकल कामा। पुरवीं प्रेमा वाढवीं ॥११॥ मग जो गाई वाडेंकोडें। माझें चरित्र माझे पवाडे। तयाचिया मी मागें पुढें। चोहींकडे उभाचि ॥१२॥ जे जे भक्त मजकारणें। असतील विनटले जीवें प्राणें। तयांसी या कथाश्रवणें। आनंद होणें सहजीच ॥१३॥ कोणींही केल्या माझें कीर्तन। तयासी देईन 'आनंदघन। नित्य सौख्य समाधान। सत्य वचन मानावें ॥१४॥ जो मजलागीं अनन्य शरण। विश्वासयुक्त करी मद्भजन। माझें चिंतन माझें स्मरण। तयाचें उद्धरण ब्रीद माझें ॥१५॥ माझें नाम माझी भक्ती। माझें दफ्तर माझी पोथी। माझें ध्यान अक्षय चितीं। विषयस्फूर्ती कैची त्या ॥१६॥ कृतांताच्या दाढेंतून। काढीन मी निजभक्ता ओढून। करितां केवळ मत्कथा श्रवण। रोगनिरसन होईल ॥१७॥ कथा करा सादर श्रवण। त्यावरी करा पूर्ण मनन। मननावरी निदिध्यासन। समाधान पावाल ॥१८॥ 'अहं सोहं' जाईल विरोन। उन्मन होईल श्रोतियांचें मन। चित्त होईल चैतन्यघन। अनन्य परिपूर्ण श्रद्धेनें ॥१९॥ 'साई साईति' नामस्मरण। करील सकल 'कलिमल दहन। वाणीश्रवणगतपापभंजन। एक लोटांगण घालितां' ॥२०॥ कार्य जरी नव्हे सामान्य। आज्ञा केली शिरसामान्य। बाबांसारिखा असतां वदान्य। कां पां दैन्य आदरावें ॥२१॥ कोणा हातीं बांधविलीं राउळें। कोणासी कीर्तनरंगीं लाविलें। कोणासी तीर्थयात्रे धाडिलें। मज बैसविलें लिहावया ॥२२॥ अवघ्यापरीस मी पामर। कवण्या गुणें हा करुणासागर। दयाघन ओळला मजवर। मी तर कांहीं जाणेंना ॥२३॥ हाचि गुरुकृपेचा

३. रा. माधवराव देशपांडे यांस बाबा नेहमी या नावाने हाक मारीत. ४. परिपूर्ण आनंद ५. कलियुगानुसार उत्पन्न होणाऱ्या दुष्ट वासना

नवलावा । कीं जेथ कांहीं न लव ओलावा । तेथेही निबर तरु फुलावा । दाट उफलावा अप्रयासें ॥२४॥ कोणी पुढें बांधितील मठ । कोणी देवालये कोणी घाट । आपण घेऊं धोपट वाट । चरित्रपाठ साईंचा ॥२५॥ कोणी सत्कारपूर्वक अर्चन । कोणी करिती पादसंवाहन । उत्कंठित झालें माझें मन । गुणसंकीर्तन करावें ॥२६॥ कृतयुगीं जें प्राप्त 'ध्यान' । त्रेतीं 'यजन' द्वापारीं 'अर्चन' । तें प्राप्त सर्व 'नामसंकीर्तन' । गुरुभजनें कलियुगीं ॥२७॥ अनधिकारी उघड उघड । चिंध्या भाराभर एक ना धड । तेथें ऐसें हें अवजड । कार्य अवघड घ्यावें कां ॥२८॥ यत्न न करितां उगें बसावें । आज्ञाभंगपातकी व्हावें । आज्ञापालन करूं जावें । तरी व्हावें हें कैसें ॥२९॥ समर्थ साईंची निजस्थिती । यथार्थ वर्णाया कोणा गती । स्वयेंच भक्तार्थ कृपा करिती । तरी ते वदविती स्वयेंचि ॥३०॥ वाणीची जेथ न चले धांव । तेथें मीं कां बांधिली हांव । ऐसें बोलावयासी वाव । ठेविला न ठाव कवणातें ॥३१॥ उचलिली जेव्हां हातीं लेखण । बाबांनीं हरिलें माझें मीपण । लिहिती आपुली कथा आपण । ज्याचें भूषण त्याजला ॥३२॥ हें तों संतचरित्रलेखन । संतावीण करील कोण । बाबांच्या अतर्क्य गुणांचें आकलन । गगना आलिंगनदानासम ॥३३॥ अतिगहन त्यांचें महिमान । वर्णावयासी मी मतिहीन । त्यांनींच उचलूनि आपुलें आपण । निर्मुक्तवचन व्हावें कीं ॥३४॥ बाबा जरी मी जन्मतः ब्राह्मण । तरी श्रुतिस्मृतिनेत्रविहीन । जरी हें या जन्मा दूषण । परि मज भूषण आपुलें ॥३५॥ श्रुतिस्मृति हे ब्राह्मणनयन । काणा तो जो एकें हीन । अंधचि तो जो उभयविहीन । हीन दीन तैसा मी ॥३६॥ आपण मज अंधाची काठी । असतां मज काय आटाटी । टेकीत टेकीत पाठी पाठी । धोपट वाटे चालेन ॥३७॥ आतां पुढारा काय करावें । मज

पामरा नाहीं ठावें। आपणचि बुद्धिदायक व्हावें। संपादावें निजकार्य ॥३८॥ मुके बृहस्पतीसम बोलती। पंगू मेरूपर्वत लंघिती। ही जयांची अतर्क्य शक्ती। तयांची युक्ती त्यां ठावी ॥३९॥ मी तों केवळ पायांचा दास। नका करूं मजला उदास। जोंवरी या देहीं श्वास। निजकार्यास साधूनि घ्या ॥४०॥ आतां आपण श्रोते जन। जाणितलें जी ग्रंथप्रयोजन। साईच लिहिता लिहविता आपण। भक्तकल्याणाकारणें ॥४१॥ कैसा वाजेल पावा कीं पेटी। चिंता नाहीं उभयां पोटीं। ही तों वाजवित्या ^६आटाटी। आपण कष्टी कां व्हावें ॥४२॥ कीं जें चंद्रकांत स्रवत। तें काय त्या पोटींचें अमृत। ती तों चंद्राची करामत। चंद्रनिर्मित चंद्रोदयीं ॥४३॥ किंवा सागरा ये भरती। ती काय त्याची निजकृती। तीही चंद्रोदयाचे हातीं। सागरकृति नव्हे ती ॥४४॥ असो टाळोनि भंवरे खडक। सागरीं नावा चालाव्या तडक। म्हणोनि जैसे लालभडक। दीप निदर्शक लाविती ॥४५॥ तैशाचि साईनाथांच्या कथा। ज्या गोडीनें हिणवितील अमृता। भवसागरींचे दुस्तर पंथा। अति सुतरता आणितील ॥४६॥ धन्य धन्य या संतकथा। श्रवणद्वारें अंतरीं रिघतां। बाहेर निघे देहाभिमानता। द्वंद्ववार्ता नुरेचि ॥४७॥ जंव जंव यांचा हृदयीं साठा। तंव तंव विकल्प पळे बारा वाटा। ज्ञानसंचय होय लाठा। उतरे ताठा देहाचा ॥४८॥ बाबांच्या शुद्ध यशाचें वर्णन। प्रेमें तयाचें श्रवण। होईल ^७भक्तकश्मलदहन। सोपें साधन परमार्था ॥४९॥ मायातीत ब्रह्म काय। काय तत्तरणार्थ उपाय। कर्मधर्माचरणें हरी हा प्रिय। कैसेनि होय निजभक्तां ॥५०॥ आत्यंतिक क्षेम तें काय। भक्ति मुक्ति विरक्ति काय। वर्णाश्रमधर्म वस्तु अद्वय। इत्यादि

विषय अति गूढ ॥५१॥ एतदर्थ जयांतें गोडी । त्यांनीं पुरवाया निज आवडी । ज्ञानोबा-एकनाथादिकृत
 ग्रंथपरवडी । सुखनिरवडी सेवावी ॥५२॥ कृतयुगीं 'शम-दम' । त्रेतीं 'यजन' द्वापारीं 'पूजन' । कलियुगीं
 'नामकथाकीर्तन' । स्वल्प साधन परमार्था ॥५३॥ ब्राह्मणादि चारी वर्ण । सर्वांसी साधन गुरुकथाश्रवण । असो
 स्त्री शूद्र वा जातिहीन । हें एक साधन सकळांते ॥५४॥ असेल जयाचे पुण्य पदरीं । तोच या कथा श्रवण करी ।
 कोणास येतील निद्रालहरी । त्यांही श्रीहरी जागवील ॥५५॥ व्हावे विषयभोग अनवरत । ते न लाभतां ते
 दीनचित्त । त्यांसीही हें संतकथामृत । विषयनिर्मुक्त करील ॥५६॥ योग याग ध्यान धारणा । करूं जातां प्रयास
 नाना । आयास नलगे या कथाश्रवणा । एका अवधानावांचून ॥५७॥ ऐसी ही साईची कथा निर्मळ । परिसोत
 सज्जन श्रोते प्रेमळ । जळतील पंचमहापापें प्रबळ । जातील समूळ विलयाला ॥५८॥ आम्हां भवपाशीं
 जखडिलें । तेणें निजरूप वेढिलें । श्रवणें ते वेढे होतील ढिले । स्वरूप पहिलें लाधेल ॥५९॥ व्हावें कथांचें
 आमरण स्मरण । घडावें त्यांचें नित्य परिशीलन । होवो भवदवार्ता शांतवन । समाधान जीवांचें ॥६०॥
 वाचतां परिसतां भक्तिभावें । सहज साईचें ध्यान व्हावें । सगुणरूप डोळां दिसावें । चित्तीं ठसावें दृढतर ॥६१॥ येणें
 घडावी सद्गुरुभक्ति । पावावी संसारीं विरक्ति । जडो गुरूस्मरणीं प्रीति । होवो मति निर्मळ ॥६२॥ ऐसीच बुद्धि
 धरोनि मनीं । कृपा केली साईनाथांनीं । मज निमित्ता पुढें करोनी । स्वयें करणी हे केली ॥६३॥ ओटीं तुडुंब
 लागली ओढी । वासरावीण पान्हा न सोडी । हे तों धेनूतें उपज खोडी । तैशीच आवडी साईची ॥६४॥ मज
 चातकाचेनि आशे । आनंदघन ही माउली वर्षे । पुरवूनि माझिया अल्प तृषे । भक्त प्रकर्षें निववील ॥६५॥ काय

भक्तिप्रेमाचें कौतुक । मातेस लागे बाळाची भूक । तयानें न पसरितांही मुख । थानकूचुक ते कोंदी ॥६६॥ कोण जाणे तिचे शीण । लेंकुरा न त्याची जाण । न पुसतां निज माउलीवीण । अन्य कोण दे थान ॥६७॥ बाळकासी घालितां लेणें । बालक त्यांतील स्वारस्य नेणे । तें कौतुक एक माताच जाणे । तैसेंच करणें सद्गुरूचें ॥६८॥ हा माझा बाळाचा लळा । पुरवील कोण सुखसोहळा । माउलीवीण कोणास कळवळा । तो जिव्हाळा दुर्मिळ ॥६९॥ सन्मातेच्या पोटीं येणें । महद्भाग्यें देवाचें देणें । दुःख सोसूनि जन्म देणें । बाळक नेणे हें कांहीं ॥७०॥ असो ये अर्थी आणीक वचन । बोलिले बाबा करवितों श्रवण । अहो जी आपण श्रोते सज्जन । आदरें अवधान देइजे ॥७१॥ सन एकोणीसशें सोळा सालीं । चाकरी सरकारी पुरी झाली । यथायोग्य पेन्शन बसली । बारी आली शिरडीची ॥७२॥ गुरूपौर्णिमेचा तो दिवस । भक्त मिळाले गुरूपूजेस । अण्णा स्वयंस्फूर्ति विनविती बाबांस । करिती शिफारस ती परिसा ॥७३॥ अण्णांस माझी मोठी काळजी । बाबांच्या समोर करिती अजीजी । यांच्या वाढत्या संसारामाजी । कृपा करा जी यांजवर ॥७४॥ लावा कीं यांस दुजी नोकरी । ही पेन्शन काय पडेल पुरी । अण्णासाहेबांची चिंता निवारी । ऐसें करीं कांहीं गा ॥७५॥ बाबा तंव वदती प्रत्युत्तरीं । “मिळेल मेली तयासी नोकरी । करावी आतां माझी चाकरी । सुख संसारीं लाधेल ॥७६॥ ताटें याचीं भरलीं सदा । यावज्जीव न रितीं कदा । भावें मत्पर होतां सर्वदा । हरतील आपदा तयाच्या ॥७७॥ कांहीं केलें काय झालें । म्हणती जन ते समजा चळले । धर्माचरण जयांनीं वर्जिलें । तयांस पहिलें वर्जावें ॥७८॥ समोर

८. माया तरून जाण्याकरिता ९. अण्णा चिंचणीकर १०. या लेखकाच्या ११. या लेखकास या नावाने बहुतेक हाक मारीत.

येतां बाजूसी जावें। महा भयंकर ते समजावे। त्यांच्या छायेसही न रहावें। पडल्या सहावे कष्टही ॥७९॥
 आचारहीन शीलभ्रष्ट। विचारहीन कर्मनष्ट। देखेना जो इष्टानिष्ट। केवीं तो अभीष्ट पावेल ॥८०॥
 लाग्याबांध्यावीण विशेषीं। कोणी न येई आपुलेपाशीं। श्वान सूकर कां माशी। हडहड कुणासी करूं
 नये ॥८१॥ येथूनि पुढें भक्तिभावा। करावी यानें माझी सेवा। करुणा येईल देवाधिदेवा। अक्षय ठेवा
 लाधेल ॥८२॥ मग ही पूजा करावी कैसी। मी कोण कैसा जाणावा भरंवसीं। साईचा तो देह विनाशी। ब्रह्म
 अविनाशी सुपूज्य ॥८३॥ मी तों अष्टधा-प्रकृतिरूपानें। भरलों आहे चों बाजूनें। हेंचि अर्जुनासी भगवंतानें।
 गीताव्याख्यानें निवेदिलें ॥८४॥ यावन्नामरूपाकृति। स्थावर जंगमात्मकही जगती। मीचि नटलों अष्टधा
 प्रकृति। ही एक चमत्कृति माझीच ॥८५॥ ॐप्रणव हा माझा वाचक। वाच्य तयाचा मीचि एक। विश्वाकार
 वस्तु अनेक। त्यांतही मी एक भरलेला ॥८६॥ आत्मभिन्न वस्तु नाहीं। तेथें कामना कशाची पाहीं। मीचि
 अवघा ठायीं ठायीं। भरलों दाही दिशांतीं ॥८७॥ परिपूर्ण सर्वत्र एणें भावें। मी माझें हें जेथ विरावें। तया
 कामनीय काय असावें। सर्वीं वसावें सर्वस्वीं ॥८८॥ कामना या बुद्धित उगवती। आत्मयासीं संबंध न धरिती।
 साईमहाराज निजात्ममूर्ती। कामनास्फूर्ति तेथें कैची ॥८९॥ कामनांचे नाना प्रकार। मी कोण हें कळतांचि
 सार। विरोनि जाती जैसी गार। रविकरनिकरसंतप्त ॥९०॥ मनबुद्ध्यादि इंद्रियांसकट। नव्हे मी स्थूल विराट।
 नव्हे मी हिरण्यगर्भ अप्रकट। साक्षी मी जुनाट अनादि ॥९१॥ एवं गुणइंद्रियांपरता। नाहीं मज विषयतत्परता।
 नाहीं मजवीण ठाव रिता। कर्ता करविता मी नव्हे ॥९२॥ मनबुद्ध्यादि इंद्रियगण। अवघा जड ही जेथें

ओळखण। तेथेंच 'विरक्ती' प्रकटेल जाण। सारील आवरण ज्ञानाचें ॥९३॥ स्वरूपाचें जें विस्मरण। तेंचि मायेचें अवतरण। शुद्ध पूर्णानंद स्मरण। तोचि मी चैतन्यघनरूप ॥९४॥ त्या मजकडे फिरविणें वृत्ति। तीच सेवा तीच 'मद्भक्ति'। चिदानंद मी होतां प्रतीती। शुद्ध स्थिती तें 'ज्ञान' ॥९५॥ अयमात्मा ब्रह्म। प्रज्ञानमानंदं ब्रह्म। जगन्मिथ्यत्वं जगद्भ्रम। सत्यत्वं ब्रह्म तो हा मी ॥९६॥ नित्य शुद्ध बुद्ध मुक्त। वासुदेवोऽहमोमन्वित। सत्य श्रद्धाभक्तिसहित। पूजन स्वहित हें माझें ॥९७॥ ऐसें मी कोण तें समजून। करावें माझें यथार्थ पूजन। वरी व्हावें अनन्य शरण। जावें समरसून मजमार्जी ॥९८॥ नदी जातां समुद्रा शरण। येईल कां ती पुन्हां परतोन। उरेल कां वेगळें नदीपण। देतां आलिंगन अर्णवा ॥९९॥ स्नेहयुक्त कार्पासवाती। भेटूं जातां दीपकज्योती। स्वयें पावे दिव्य दीप्ती। तैसीचि गती संतपदीं ॥१००॥ अल्ला-मालिक चैतन्यघन। यावीण चित्ता नाहीं चिंतन। शांतनिरपेक्षसमदर्शन। तयाचें मीपण तें कैचें ॥१०१॥ निर्ममत्व निरहंकृति। निर्द्वंद्वत्व निष्परिग्रहस्थिति। याही चार गुणांची जें वस्ती। मीपण स्थिति तें कैची ॥१०२॥ तात्पर्य हे आठही गुण। साईआंगीं असतां संपूर्ण। मीपणासी तें कैचें स्थान। सेवूं मीपण तें कैसें ॥१०३॥ विश्वीं भरलें जयाचें मीपण। तयाचाचि अंश माझेंही मीपण। करावें साईपदीं समर्पण। हीच संपूर्ण मम सेवा ॥१०४॥ माझी सेवा माझें भजन। अनन्यपणें मजसी शरण। तो होय मद्रूप जाण। भगवंतवचन भागवतीं ॥१०५॥ कीटकीसही भ्रमरध्यान। तेणें ती लाधे भ्रमरपण। शिष्यही करितां निजगुरुभजन। निजगुरुसमान तो होय ॥१०६॥ समान शब्दें जें वेगळेपण। तेंही न साहे गुरू एक क्षण। गुरूत्व नव्हे शिष्यावीण। शिष्यत्वा अभिन्न गुरूपण ॥१०७॥ असो पूजा जयाची आज्ञापिली। तो

मी कोण ही व्याख्या केली। पुष्टीकरणार्थ गोष्ट आठवली। ओघासी आली ती कथितों ॥१०८॥ शिरडीसी आला एक रोहिला। तोही बाबांचे गुणांसी मोहिला। तेथेंचि बहुत दिन राहिला। प्रेमें वाहिला बाबांसी ॥१०९॥ शरीरें पुष्ट जैसा ^१हेला। स्वैरवर्ती न जुमानी कोणाला। फक्त कफनी पायघोळ आंगाला। येऊनि राहिला मशिदींत ॥११०॥ दिवस असो वा निशी। मशिदीसी वा चावडीसी। कलमे पढे उंच स्वरेंसीं। अति आवेशीं स्वच्छंद ॥१११॥ महाराज शांतीचा पुतळा। ग्रामलोक फार कंटाळला। मध्यरात्रीसही त्याचा टकळा। अडथळा सकळां झोंपेला ॥११२॥ दिवसा खपावें उन्हातान्हांत। शेतांत अथवा रानावनांत। रात्रींही झोंप नाहीं निवांत। लोक नितांत ^२कदरले ॥११३॥ नसेल होत बाबांना ताप। लोकांचें तों मोठें पाप। नाहीं रात्री सुखाची झोंप। आला संताप रोहिल्याचा ॥११४॥ इकडे आड तिकडे विहीर। धरावा कोठवरी तो धीर। रात्रंदिन ही किरकिर। मोठी फिकीर त्यां पडली ॥११५॥ रोहिला आधींचि माथेफिरू। वरी बाबांचा बळकट धीरू। होता त्याहूनिही अनावरू। मग तो थोरू जाहला ॥११६॥ चढेल आणि ताठर झाला। लोकांवरी तोंड टाकूं लागला। निस्सीम बेफाम उरफाटला। गांवही फिरला तयावर ॥११७॥ अत्यंत मायाळू साईमाउली। शरणागतासी पाठीसी घाली। म्हणूनि गांवीची सर्व मंडळी। काकुळती आली बाबांसी ॥११८॥ परी बाबा न लक्ष देती। ग्रामस्थांसीच उलट वदती। “नका सतावूं रोहिल्याप्रती। तो मज अति प्रिय वाटे ॥११९॥ या रोहिल्याची बाईल घरघुशी। नांदूं न घटे तयापाशीं। यावया ^३टोंके ती मजपाशीं। चुकवूनि त्यासी ते विवशी ॥१२०॥ नाहीं

१२. रेडा १३. त्रासले. १४. उत्सुक झाली आहे.

रांडेला पडदपोशी । लाजलज्जा लाविली वेशीं । हांकूनि बाहेर घालितां तिजसी । बलात्कारेंसीं घर घुसे ॥१२१ ॥
 ओरडूं थांबे तेचि संधी । शिरूं पाहे रांड दुर्बुद्धी । तो ओरडतां ती पळे त्रिशुद्धी । सुखसमृद्धी मज तेणें ॥१२२ ॥
 जावें न कोणीं त्याच्या वाटे । ओरडूं द्या ^१मुक्तकंठें । तयावीण मज रात्र न कंठे । सौख्य मोठें त्याचेनी ॥१२३ ॥
 याची ही ओरड एणेंपरी । आहे मज बहु हितकारी । ऐसा हा रोहिला परोपकारी । बहु सुखकारी
 मजलागीं ॥१२४ ॥ ओरडूं द्या त्यासी यथेष्ट । त्यांतचि आहे माझें इष्ट । नातरी ती रोहिली दुष्ट । देईल कष्ट
 मजलागीं ॥१२५ ॥ स्वयेंचि मग जें थकेल । आपोआप स्वस्थ राहिल । कार्यभाग तुमचा साधेल । मजही न
^२बाजेल ती रांड ॥१२६ ॥ ऐसें म्हणतां महाराज । खुंटला मग तेथें इलाज । बाबांच्या मनीं नाहीं गजबज । काय
 मग काज आम्हांतें ॥१२७ ॥ आधींचि रोहिल्यासी उल्हास । वरी हा आला फाल्गुनमास । कलमे पढतां
 कंठशोष । असमसाहस मांडिला ॥१२८ ॥ जन समस्त आश्चर्यापन्न । केवढे बाबा क्षमासंपन्न । ^३जेणें व्हावें
 मस्तक भिन्न । तेणेंचि तल्लीन ते होती ॥१२९ ॥ काय भयंकर ती ओरड । घशासी कैसी नव्हे कोरड । बाबांची
 परी एकचि ^४होरड । नका दरडावूं ^५तयाला ॥१३० ॥ दिसाया रोहिला वेडा पीर । परी बाबांवरी अत्यंत आदर ।
 कलमे निजधर्मानुसार । हर्षनिर्भर पढे तो ॥१३१ ॥ वाणी ^६हलुवार किंवा ^७मोठी । कोणास याचा विचार पोटीं ।
 स्फुरणासवें उठाउठी । गर्जत उठी हरिनाम ॥१३२ ॥ निसर्गदत्त घर्घर स्वर । “अल्ला हो अकबर” नामगजर ।
 कलमे पढे आनंदनिर्भर । नित्य निरंतर रोहिला ॥१३३ ॥ जयासी हरिनामाचा कंटाळा । बाबा भीती तयाच्या

१५. मनसोक्त १६. झोंबेल, झगटेल. १७. ज्या ओरडीने १८. आग्रह १९. त्या रोहिल्याला २०. मंजुळ २१. कर्कश

विटाळा। म्हणती “उगा कां रोहिल्यास पिटाळा। भजनीं चाळा जयातें ॥१३४॥ ‘मद्भक्ता यत्र गायंति’। तिष्ठें तेथें मी उन्निद्र स्थितीं”। सत्य करावया हे भगवदुक्ति। ऐसी प्रतीति दाविली ॥१३५॥ ओलें कोरडें मागूनि खाईल। नातरी उपाशीही राहिल। तया रोहिल्यासी केंची बाईल। कोठूनि जाईल बाबांशीं ॥१३६॥ रोहिला कफल्लक दिडकीस भारी। केंचें लग्न केंची नारी। बाबा बाळब्रह्मचारी। कथा ही सारी मायिक ॥१३७॥ करीना कां कंठशोष। बाबांसी कलम्यांचा संतोष। ऐकत राहतील अहर्निश। निद्रा तें विष तयांपुढें ॥१३८॥ कोठें कलम्यांची प्रबोध वाणी। कोठें ग्रामस्थांचीं पोकळ गाऱ्हाणीं। तयांसी आणावया ठिकाणीं। बतावणी ही बाबांची ॥१३९॥ हाचि अभिप्राय एणें रीती। बाबांनीं सकळां दाविली प्रतीती। रोहिल्याची आवड मज संगती। नामीं प्रीति तयातें ॥१४०॥ दृश्य द्रष्टा आणि दर्शन। अवघेंचि जया चैतन्यघन। तो असो ब्राह्मण वा पठाण। समसमान दोघेही ॥१४१॥ एकदां माध्यान्हीं आरती झाली। मंडळी स्वस्थानीं जावया परतली। बाबांच्या मुखावाटे जी निघाली। मधुर वचनावली ती ऐका ॥१४२॥ “कुठेंही असा कांहींही करा। एवढें पूर्ण सदैव स्मरा। कीं तुमच्या इत्थंभूत कृतीच्या खबरा। मज निरंतरा लागती ॥१४३॥ येणें निदर्शित ऐसा जो मी। तोचि मी सर्वांच्या अंतर्यामीं। तोचि मी हृदयस्थ सर्वगामी। असें मी स्वामी सकळांचा ॥१४४॥ भूतीं सबाह्याभ्यंतरीं। भरूनि उरलों मी चराचरीं। हें सकळ सूत्र ईश्वरी। सूत्रधारी मी त्याचा ॥१४५॥ मी सकळ भूतांची माता। मी त्रिगुणांची साम्यावस्था। मीचि सकलेंद्रियप्रवर्ता। कर्ता धर्ता संहर्ता ॥१४६॥ लक्ष लावी जो मजकडे। नाहीं तयासी केंचेंही सांकडें। तोचि माझा जें विसर पडे। माया कोरडे

उडवी तैं ॥१४७॥ दृश्यजात हें मत्स्वरूप । कीड मुंगी रंक भूप । हें स्थिर जंगम विश्व अमूप । हेंचि निजरूप बाबांचें ॥१४८॥ काय मौजेचा हा इशारा । भेद नाहीं संतां ईश्वरा । अभेदरूपें चराचरा । विश्वोद्धारा अवतार ॥१४९॥ होणें जरी गुरुपदीं लीन । तेणें करावें गुरुगुणगायन । अथवा करावें गुरुकथाकीर्तन । अथवा श्रवण भक्तीनें ॥१५०॥ साधकें ऐसें करावें श्रवण । श्रोता श्राव्य जाई विरोन । प्रकट होईल चैतन्यघन । मन उन्मन पावेल ॥१५१॥ असतां जरी गर्क संसारीं । पडली संतकथा कानावरी । यत्न न करितां तिळभरी । कल्याणकारी ती स्वभावे ॥१५२॥ मग ती भक्तिभावे परिसतां । केवढें श्रेय चढेल हाता । श्रोतां विचार करावा चित्ता । आपुल्या निजहिताकारणें ॥१५३॥ जडेल तेणें गुरुपदीं प्रेम । वाढेल क्रमें आत्यंतिक क्षेम । नलगे दुजी निष्ठा नेम । होईल परम कल्याण ॥१५४॥ मना लावितां ऐसा निर्बंध । वाढेल कथाश्रवणछंद । सहज तुटतील विषयबंध । परमानंद प्रकटेल ॥१५५॥ ऐकूनि बाबांची मधुर वाणी । निर्धार केला मीं निजमनीं । एथूनि पुढें नरसेवा त्यागुनी । गुरुसेवनींचि असावें ॥१५६॥ परी मनासी लागली हुरहूरी । 'मिळेल मेली तया नोकरी' । हें जें बाबा वदले उत्तरीं । प्रत्यंतरीं येणार कीं ॥१५७॥ शब्द बाबांचा खालीं पडेल । हें तों सहसा कधींही न घडेल । नरसेवेचा संबंध जडेल । परी न जोडेल हित मोठें ॥१५८॥ स्वयंस्फूर्ति अण्णांची पृच्छा । खरी तथापि माझी ही इच्छा । नव्हती ऐसें नाहीं अनिच्छा- । प्रारब्धभोगेच्छा ही नव्हे ॥१५९॥ माझ्याही पोटीं नोकरी व्हावी । संसारनिर्वाहसोय लागावी । साईही बोटानें गूळ दाखवी । परी पाजवी औषध ॥१६०॥ तें औषध या गुळाचे

आशें। पिऊनि धालों भाग्यवशें। ^{२२}नोकरीही अकल्पित लागली कासे। द्रव्याभिलाषें स्वीकारिली ॥१६१॥
 गूळ झाला तरी शेवट। खातां खातां येणार वीट। बाबांच्या उपदेशमधाचें बोट। चाखितां चोखट वाटलें ॥१६२॥
 नोकरी नव्हती चिरस्थायी। चालूनि गेली आलिया पायीं। बाबांनी बसविलें ठायींचे ठायीं। सौख्य अनपायी
 भोगावया ॥१६३॥ हें विश्व संपूर्ण चराचर। भगवत्स्वरूपचि साचार। परी भगवंत
 विश्वाहूनही पर। परात्पर परमात्मा ॥१६४॥ ईश्वर प्रपंचेंसीं अभिन्न। प्रपंच ईश्वरेंसीं भिन्न। प्रपंच तेथूनि
 चेतनाचेतन। तया अधिष्ठान ईश्वर ॥१६५॥ भगवंताचीं पूजास्थानें। अष्टप्रकार असती जाणें। प्रतिमा
 स्थंडिलादि आनानें। सर्वां तुळणें गुरू श्रेष्ठ ॥१६६॥ कृष्ण स्वयें ब्रह्म पूर्ण। तोही धरी सांदीपनीचरण। म्हणे करितां
 सद्गुरूस्मरण। मी नारायण संतुष्टें ॥१६७॥ मजहूनि मज सद्गुरूस्तवन। आवडे कीं सहस्रगुण। ऐसें सद्गुरूचें
 वरिष्ठपण। महिमान गहन तयाचें ॥१६८॥ गुरूभजना जो पाठिमोरा। तो एक अभागी पापी खरा। भोगी
 जन्ममरणयेरझारा। करी मातेरा स्वार्थाचा ॥१६९॥ मागुती जन्म मागुती मरण। हें तों लागलें नित्य
 भ्रमण। म्हणूनि करूंया कथाश्रवण। निजोद्धरण संपादूं ॥१७०॥ संतमुखींच्या सहज गोष्टी। अविद्येच्या तोडिती
 गांठी। तारक होती अतिसंकटीं। म्हणूनि पोटीं सांठवूं ॥१७१॥ नकळे कैसी येईल वेळ। घालूनि देतील कैसा
 मेळ। हा अल्लामियाचा सर्व खेळ। भक्त प्रेमळ प्रेक्षक ॥१७२॥ गांठीसी नसतां प्रज्ञाबळ। काय म्हणावें
 २२. मुंबई सरकारचे चीफ सेक्रेटरी कै. मि. मीड हे अ. कलेक्टर असताना हा लेखक त्यांचा शिरस्तेदार व मराठीचा शिक्षक होता. पुढे इ. स. १९२१ साली
 पेन्शन घ्यावयास हा में. अकाऊंटंट जनरलच्या ऑफिसात जात असता वाटेत मि. मीड यांची अकल्पित गाठ पडून त्यांच्या आग्रहावरून, पेन्शन घेतल्यानंतर
 ५ वर्षांनी एका स्पेशल कामावर सहा महिनेपर्यंत सेक्रेटरीएटमध्ये याने नोकरी पत्करली होती.

हैं दैव सबळ । जे मी लाधलों साई गुरू प्रबळ । हाही एक खेळ तयाचा ॥१७३॥ निवेदिलें ग्रंथ-प्रयोजन । कथिलें मज दिधलें जें आश्वासन । जेणें मत्परत्व आणि मत्पूजन । काय तें दिग्दर्शन जाहलें ॥१७४॥ आतां आपण श्रोतेजन । कराल पुढील अध्यायीं श्रवण । समर्थ साईनाथांचें अवतरण । शिरडीत कैसेन जाहलें ॥१७५॥ लहान थोर तुम्ही सगळे । हें साईचें चरित्र आगळें । होऊनि क्षणैक संसारावेगळे । परिसा भोळे भाविक हो ॥१७६॥ स्वयें जरी निर्विकारी । साई नटनाटकी अवतारी । वर्ते मायाकार्यानुसारी । जैसा व्यवहारीं प्रापंचिक ॥१७७॥ 'समर्थ साई' या अल्प मंत्रें । ध्याती जयाचीं पदें पवित्रें । हालवी जो भक्तभवमोक्षसूत्रें । पावन चरित्रें तयाचीं ॥१७८॥ एवंच पावन साईचरित्र । वाची तयाचें पावन वक्त्र । श्रोतयांचे पावन श्रोत्र । होईल पवित्र अंतरंग ॥१७९॥ प्रेमें करितां कथाश्रवण । होईल भवदुःखांचें हरण । ओळेल साई कृपाघन । प्रकटेल संपूर्ण शुद्धबोध ॥१८०॥ लय विक्षेप कषाय । रसास्वाद हे श्रवणा अपाय । दूर सारा हे अंतराय । श्रवण सुखदायक होईल ॥१८१॥ नलगे व्रत उद्यापन । नलगे उपवास शरीरशोषण । नलगे तीर्थयात्रापर्यटन । चरित्रश्रवण एक पुरे ॥१८२॥ प्रेम असावें अकृत्रिम । जाणिलें पाहिजे भक्तिवर्म । सहज लाधेल परमार्थ परम । नासेल विषम अविद्या ॥१८३॥ नलगे इतर साधनीं शीण । करूं हें साईचरित्र श्रवण । संचित आणि क्रियमाण । अल्पप्रमाणही नुरवूं ॥१८४॥ कृपण वावरो कवण्याही गांवा । चित्तासमोर पुरलेला ठेवा । जैसा तयासी अहर्निशीं दिसावा । तैसाचि वसावा साई मनीं ॥१८५॥ स्वस्ति श्रीसंतसज्जनप्रेरिते । भक्तहेमाडपंतविरचिते । श्रीसाईसमर्थसच्चरिते । ग्रंथप्रयोजनानुज्ञापनं नाम तृतीयोऽध्यायः संपूर्णः ॥

॥ श्रीसद्गुरूसाईनाथार्पणमस्तु ॥ शुभं भवतु ॥